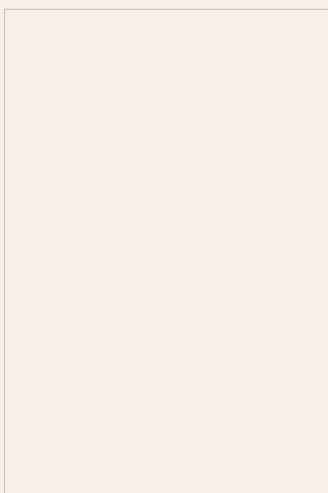
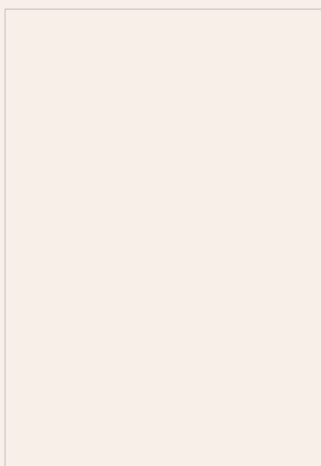

Krby a kamna - dávný symbol tepla a domácí pohody

V návaznosti na článek v minulých Listech o těžbě černého uhlí v oblasti Prahy 14 v druhé polovině osmnáctého století a o vývoji lokálních topidel mi dovoluji, vážení čtenáři, následující doplnění. Inspirovaly mě k němu novinky v oblasti lokální vytápěcí techniky na tuhá paliva - krby a kamna - předvedené na mezinárodním veletrhu For Arch 2002 v Praze-Letňanech.

Porovnávat minulost se současností je mimořádně zajímavé. Především proto, že se jedná o obor lidské činnosti, který umíme - je u nás tradiční. Teplo, teplou užitkovou vodu s ohledem na klimatické podmínky v naší oblasti potřebujeme celoročně. Proto je a vždy byl o tuto problematiku mimořádný zájem. Vzpomínám na ohlas na informaci uveřejněnou v předchůdci Listů Prahy 14, Kyjských listech, regionálním občasníku Místního úřadu Praha-Kyje, v čísle 6/93, pod názvem Teplo pro obyvatele Kyjí. Je to historický průřez zahrnující dobu téměř jednoho a půl tisíce let, zaměřený na snahu zajistit teplo a teplou užitkovou vodu v dané lokalitě, od příchodu Slovanů do dneška. Od zveřejnění tohoto článku se mnohé změnilo, zejména hospodářsky. Tradiční obory, mezi které patří klasická kamnařina, zápasí o přežití.

Současný stav této techniky dokumentuje vyobrazení některých výtvarně i technicky špičkových exponátů krbů a kamen z letošního For Arch vystavená předními našimi a světovými výrobci. Při té příležitosti chci připomenout Všeobecnou jubilejní výstavu v roce 1891 v Praze, v jejímž katalogu bylo uvedeno několik desítek českých a moravských výrobců, kteří se již tenkrát měli čím pochlubit. Vytápěcí technika využívala všechny druhy tehdy v úvahu přicházejících tuhých paliv - dřeva, černého a hnědého uhlí, a také již paliva plynná.

Aby byl náš historický exkurz úplný, musíme se ale vrátit o pár století zpátky. První krby, krbová kamna se u nás i v zahraničí začínají objevovat v období gotiky. Z té doby se zachovalo několik zděných krbů a krbových kamen. Mají věžovitě uspořádaní. Také první kovová (litá) kamna, obložená litinovými deskami s reliéfy s náboženskými motivy, pocházejí z období pozdní gotiky. První keramické obklady kamen - kachle - vznikly v desátém století. Téměř od samého počátku se malovaly. Nejzajímavější jsou dekorativní prvky, kterým se později říkalo arabeska - geometricky stylizované tak, aby působily dojmem nekonečného proplétání jednotlivých částí.

Původ mají v antice.

Epocha renesance byla plná protikladů, a to i při konstrukci a výzdobě lokálních topidel - krbů a kamen. V období nastupujícího měšťanstva se začínají vyrábět i malá zděná nebo kovová (litá) kamna. Pak přišlo období rokoka, někdy označované jako zdrobnělina baroka, v němž se rozšiřovala fajánsová keramika s pestrou barevností. Kamna, krbová kamna a krby se staly uměleckými díly. A zůstaly jimi dodnes. Muzea kamen, z nichž největší najdeme ve Vídni, jsou toho dokladem.

Vyvrcholení vývoje představuje období empiru. Tady dochází k zásadní změně druhu používaného paliva. Topidla jsou ovšem stále reprezentačním prvkem, i když spalují místo dřeva černé kusové uhlí nebo i otopový plyn. O tom ale již byla řeč minule.

ing. Evžen Karaus, foto: jš